

Силабус навчальної дисципліни «Основи теорії держави і права»

Галузь знань: **А Освіта**

Спеціальність: **А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями)**

Предметна спеціальність **А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)**

Освітньо-професійна програма: **Середня освіта (Історія та правознавство) (мова навчання – українська)**

Рівень вищої освіти: **перший (бакалаврський)**

Рік навчання: **2025-2026**

Семестр: **1**

Структурний підрозділ	Кафедра археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін, історичний факультет
Викладачі:	ПІБ: Адамовський Володимир Іванович Посада: доцент кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін Науковий ступінь: кандидат історичних наук Вчене звання: доцент E-mail: volodymyr.adamovskyi@kpnpu.edu.ua Робоче місце: навчальний корпус №2 (вул. Татарська, 14), кафедра археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін. Профайл викладача: https://kaf-asipd.kpnpu.edu.ua/?page_id=297 https://scholar.google.com.ua/citations?user=3IJdClkAAAAJ&hl=uk ORCID ID: 0000-0002-9186-6234
	ПІБ: Хоптяр Юрій Анатолійович Посада: доцент кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін Науковий ступінь: кандидат історичних наук Вчене звання: доцент E-mail: khoptyar.uriy@kpnpu.edu.ua Робоче місце: навчальний корпус №2 (вул. Татарська, 14), кафедра археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін. Профайл викладача: https://kaf-asipd.kpnpu.edu.ua/?page_id=288
Лінк на освітній контент дисципліни	https://moodle.kpnpu.edu.ua/course/view.php?id=1757
Статус дисципліни	освітній компонент професійної підготовки
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС / години	3 кредити ЄКТС / 90 год.
Мова викладання	Українська
Форми навчання	Денна
Політика дисципліни	<u>Академічна доброчесність</u> . Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної

	недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагиату чи обману. URL: https://integrity.kpnu.edu.ua/ <u>Відвідування занять.</u> Очікується, що всі студенти відвідують лекційні та семінарські заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. «Положення про організацію освітнього процесу в КПНУ імені Івана Огієнка» https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view <u>Неформальна освіта.</u> Визнання КПНУ ім. І. Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом формальної або інформальної освіти регламентовано «Порядок визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)». URL: https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view
Що будемо вивчати?	«Основи теорія держави і права» є фундаментальною правничою дисципліною, яка сприяє засвоєнню базової юридичної термінології та покликана сформулювати у студентів системний підхід до розуміння сутності держави та права, їх особливостей. Наділяє майбутніх фахівців умінням розуміти особливості функціонування громадянського суспільства, механізм діяльності правової держави, сутність верховенства права та можливість застосувати ці знання у практичній діяльності. Студенти отримують ґрунтовні знання про: особливості форми державного правління, державного устрою, політичного режиму, сутність права, функції, принципи та джерела, ознаки норми права, її елементи та особливості та ін.
Чому це треба вивчати?	Метою викладання навчальної дисципліни «Основи теорія держави і права» є засвоєння здобувачами вищої освіти основних теоретичних понять та категорій теорії держави та права, розуміння ними сутності таких явищ як держава і право, їхню роль у суспільному житті, закономірності побудови правової держави, формування у них високого рівня правової свідомості та правової культури, вміння тлумачити і правильно застосовувати нормативно-правові акти в практичній діяльності, ґрамотно оцінювати юридичні факти, засвоювати специфічну фахову термінологію, вільно орієнтуватися в сучасному правовому полі.
Яких результатів можна досягнути?	Очікувані результати навчання з дисципліни: ПРН 3 Вміти інтегрувати базові засади філософії у проведення історичних досліджень. Співвідносити історію філософської думки із загальноісторичним розвитком. ПРН 7 Інтегрувати знання конституційного, цивільного, сімейного, кримінального та адміністративного, трудового права у професійну діяльність; проєктувати знання з галузей права на історичні події, процеси та явища сьогодення.
Як можна використати набуті знання та уміння?	Освітній компонент сприяє формуванню у здобувачів таких компетентностей: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі

	навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки. Загальні компетентності (ЗК): ЗК 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 2 Здатність вчитися і бути сучасно навченим. ЗК 3 Здатність критично та креативно мислити, виявляти ініціативу і мотивувати людей та рухатися до спільної мети, а також навчатися протягом всього життя. ЗК 5 Володіння основами української мови за професійним спрямуванням та здатність її застосування у професійній діяльності ЗК 8 Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 9 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (СК): СК 15 Розуміння феномену культури, її ролі в житті українського суспільства та світу, типів і форм; здатність розглядати українську історію, право та культуру як складові частини європейської та світової історії та культури. СК 16 Здатність застосовувати теоретичні знання у навчальній та професійній діяльності, захищати законні права і інтереси суб'єктів освітнього процесу. СК 17 Вміння формулювати оцінки і версії історичних подій відповідно до загальнолюдських цінностей певного часу та певної групи людей.
Зміст дисципліни	Поняття, предмет, методи та функції теорії держави і права. Походження, сутність, основні риси та тип держави. Загальна характеристика теорій походження держави. Функції держави. Форми держави. Механізм та апарат держави. Громадянське суспільство та правова держава. Держава, право та особа. Поняття, походження та функції права. Правоутворення та форми (джерела) права. Система права та систематизація нормативно-правових актів. Реалізація права. Тлумачення правових норм. Правові відносини. Правомірна поведінка. Юридична відповідальність. Правосвідомість і правова культура.
Методи навчання	Словесні, наочні методи; аналітичний, метод порівняння, узагальнення, конкретизація; пояснювально-ілюстративний метод, демонстрація, метод проблемного викладу матеріалу (ігрові методи, дискусійна панель тощо).
Інформаційне забезпечення	Основні джерела: 1. Основи соціально-правових відносин в суспільстві: [навчально-методичний посібник: модуль 2: Правознавство] Електронне видання / В. І. Адамовський – Кам'янець-

	Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2025. 162 с. 2. Машков А. Д. Теорія держави і права : підручник / А. Д. Машков. – Київ : Алерта, 2024. – 452 с. 3. Пендюра М. М. Теорія держави та права : курс інтерактивних лекцій / М. М. Пендюра. – Київ : 7БЦ, 2023. – 468 с. 4. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести : підручник. 3-тє вид., стереотип. Київ : Юрінком Інтер, 2023. – 584 с. 5. Правотворення і правотворчість в умовах воєнного стану та миробудівництва: монографія. До 75-річчя Інституту держави і права імені В.М. Корецького НАН України / Н.М. Пархоменко, О.В. Скрипнюк, Н.М. Оніщенко та ін.: кер. авт. кол. та за ред. Н.М. Пархоменко. Київ : Парламентське видавництво, 2023. – 312 с. 6. Основи правознавства : навчальний посібник. Електронне видання/ [Хоптяр Ю.А., Адамовський В.І., Баженов О.Л., Глушковецький А.Л., Лубчинський А.А., Семенюк-Прибатець А.В.]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. 372 с. 7. Крестовська Н. М. Теорія держави і права : підручник. Практикум. Тести : 3-тє вид., стереотип. / Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвєєва. – Київ : Юрінком Інтер, 2022. – 584 с. 8. Теорія держави та права : навч. посіб. / В. П. Власенко та ін. ; за заг. ред. С. Д. Гусарєва. – Київ : 7БЦ, 2022. – 472 с. 9. Теорія держави і права [Текст] : практикум для студентів ден. форми навчання першого (бакалавр.) рівня вищ. освіти спец. 081 "Право" / [Л. В. Ярмол, М. С. Кельман]. Львів : Галицька видав. спілка, 2022. – 115 с. 10. Крестовська Н. М., Матвєєва Л. Г. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести : підручник. 2-ге вид., випр. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2022. – 584 с. Додаткові джерела 1. Тополєвський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 268 с 2. Загальна теорія права : підручник [О. В. Петришин, Д. В. Лук'янов, С.І. Максимов, В. С. Смородинський та ін.] ; за ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2020. 568 с. 3. Кельман М. С., Стратонов В. М. Загальна теорія права : підручник / М.С. Кельман, В. М. Стратонов. - Вид. 6-ге, доп. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. – 742 с. 4. Тетарчук І., Дяків Т. Теорія держави і права. К. : Центр навчальної літератури. 2020. 184 с. 5. Кравчук М.В. Теорія держави і права (опорні конспекти): Навч. посіб. Для студ. вищ. навч. закл. Вид.3-є, переробл. й доповн. Тернопіль: ЗУНУ 2020. 524 с. 6. Теорія держави і права в схемах та таблицях: навчальний посібник / Кол. авт.; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. — К.: «Хай-Тек Прес», 2020. — 296 с. 7. Каткова Т. Г. К29 Теорія держави і права : навч. посіб. у визначеннях і таблицях / Т.Г. Каткова. – 2-ге вид., допов. – Харків : Право, 2020. – 96 с.
Обсяг дисципліни (години) та види занять	Лекційні заняття (18 год.), семінарські заняття (18 год.), самостійна робота (54 год.).

Система оцінювання результатів навчання	Основними методами контролю відповідно до критеріїв оцінювання знань здобувачів освіти та ефективності засвоєння ними курсу ґрунтується на таких формах участі студентів у освітньому процесі, які підлягають поточному контролю: виступ з основного питання на семінарському занятті, модульна контрольна, самостійна робота. Підсумковою оцінкою є екзамен. Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється за 100 бальною шкалою. Розподіл балів, які отримують студенти:				
	Поточний і модульний контроль (60 балів)			Екзамен	Сума балів
	Поточний контроль	МКР	Ср та індз		
	25 балів	25 балів	10	40	100
Критерії оцінювання знань, умінь, навичок студентів на навчальних заняттях	Оцінювання на семінарських заняттях відбувається за 12 бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». URL: https://drive.google.com/file/d/1aD_jeL-jGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKufF/view				
Поточний контроль	Усне опитування, письмовий контроль, виконання самостійної роботи, модульна контрольна робота				
Підсумковий контроль	Екзамен.				
Локація	URL: https://kpnu.edu.ua/rozklad-zaniat/				